

متن کامل بیانیه سفیر و نماینده دائم جمهوری اسلامی ایران

در شورای حکام آژانس بین‌المللی انرژی اتمی

مارس ۲۰۰۴

۲. بیانیه جمهوری اسلامی ایران در شورای حکام^۱

آقای رئیس، مدیرکل محترم، اعضای محترم شورای حکام
مایلم مراتب تقدیر هیئت ایرانی از آقای دکتر محمدالبرادعی، مدیرکل آژانس بین‌المللی انرژی اتمی را
به خاطر مدیریت وی ابراز داشته و از تلاش مجدانه پرسنل و بازرسان آژانس در انجام فعالیت‌های
دشوارشان قدردانی نمایم.

گزارش مدیرکل به روشنی بیان‌گر روند فعال همکاری ایران و همچنین فرایند حل و فصل مسائل
است که سیر صعودی به خود گرفته است. در بیش از ۱۱ بند، گزارش آژانس تأکید می‌کند که یا در
حال تجزیه و تحلیل اطلاعات اعلام شده از سوی ایران است یا درانتظار نتایج نمونه برداری‌های
صورت گرفته است.

از نظر ما، گزارش مدیرکل به ویژه بخش ارزیابی و گام‌های بعدی که به موضوعات حائز اهمیت در
اظهارات مقدماتی وی در مورخ ۸ مارس ۲۰۰۴ محدود و منحصر شده، به وضوح انعکاس دهنده
رویکرد و علائمی است که باید برای تدوین قطعنامه مورد تصویب در شورای حکام، چنان‌چه
ضرورتی به چنین قطعنامه‌ای وجود داشته باشد، از آن بهره‌گیری می‌شد. اطمینان داریم که شورای
حکام به خوبی آگاه است که تعداد عمده‌ای از کشورهای عضو با عنایت به گزارش موقت مدیرکل،
این اجلاس را محل و موقعیت مناسبی برای تدوین یک متن محتوایی و اساسی که بنخواهد به تصویب
برسد، نمی‌دانند. یک کشور از طریق تعدادی اندک از هم‌دستان خود در حال تحمیل قطعنامه‌ای در
شورای حکام است و من اطمینان دارم که تعریف درستی را در این ارتباط به کار می‌برم.

نگارنده این قطعنامه، بدون شک در تلاش برای اثبات و متقاعد کردن این موضوع بوده که متن
پیشنهادی با گزارش مدیرکل سازگار است و همان نکات و موضوعات مورد نظر او را منعکس
می‌کند. اما حتی یک بررسی مقدماتی بلافاصله آشکار می‌سازد که این قطعنامه جز ابزاری برای
خدمت به یک دیدگاه کوتاه‌فکرانه، تعصب‌آمیز و به نحو فزاینده‌ای منزوی شونده نیست و به هیچ
روی این دیدگاه مطمح نظر گزارش مدیرکل نمی‌باشد. مدیرکل به کرات در اینجا تأکید کرده است که:
- این کاری در حال پیشرفت است.

^۱ این بیانیه توسط پیروز حسینی، سفیر و نماینده جمهوری اسلامی ایران نزد سازمان‌های بین‌المللی در وین قرائت شده است.

- همکاری گسترده ای در جریان است.
- هیچ مانعی بر سر راه دسترسی ها وجود نداشته است.
- پروتکل به امضاء رسیده و داوطلبانه در حال اجراست.
- فعالیت های برحق غنی سازی جمهوری اسلامی ایران به منظور اعتماد سازی، داوطلبانه به حالت تعلیق درآمده است.
- تمام درخواست های ضروری و فوری اجابت شده است.
- اقدامات اصلاحی، صورت گرفته یا در حال انجام است.
- موضوعات باقی مانده یکی پس از دیگری در حال حل و فصل است.

درست است که مدیرکل به تعداد انگشت شماری از قصورها اشاره کرده، اما تصور نمی کنم که هیچ ناظری با حداقل انصاف این گونه قضاوت کند که این به معنی وجود انحراف و یا تهدیدی بر سر راه فرایند همکاری ها می باشد. پیش نویس قطعنامه از سوی دیگر می خواهد شرایط نسبتاً مطلوب رو به رشد را به عنوان شرایط هشدار شدید ترسیم و با آن جایگزین کند. به رغم تغییرات و اصلاحات محدود در آن، در نتیجه اتخاذ مواضع اصولی از سوی بسیاری از کشورهای حاضر در اجلاس، این قطعنامه هنوز یک شکست جدی است.

در اینجا باید از اعضای جنبش عدم تعهد، رئیس آن و سه کشور عضو جنبش به خاطر تلاش صادقانه آنان در تدوین پیش نویس قطعنامه ای که از توافق عمومی برخوردار گردد، سپاسگزاری کنم. ما استنباط جنبش عدم تعهد از این قطعنامه و بند نهم آن را که به زعم اعضای آن مورد مخالفت این جنبش قرار گرفت، مورد توجه قرار داریم. از آنجا که تأخیرات مکرر صبر اعضای را لبریز ساخته، در اینجا از ارائه جزئیات گزارش پیشرفت های حاصله در خصوص موضوعات مختلف و مشکلاتی که لازم است آن ها را حل و فصل کنیم خودداری می نمایم، اما امیدواریم ارائه گزارشی موجز در انعکاس مقولاتی که امروز مطرح شده و آن چه که پیش روی ما قرار دارد، مفید واقع گردد.

۱. پروتکل الحاقی: در بیشتر سال گذشته امضای پروتکل الحاقی، اجرای موقت آن پیش از تصویب و تصویب آن جزو مسائل مهمی بود که از ایران خواسته شده آن را به منظور برطرف ساختن تردیدها و ارتقای شفافیت و اعتماد نسبت به برنامه صلح آمیز هسته ای انجام دهد. اکنون این موضوع کاملاً صورت گرفته است.

۲. تعلیق فعالیت های مربوط به غنی سازی و بازفرآوری: اقدامات مذکور عیناً درمورد تعلیق فعالیت های مربوط به غنی سازی و بازفرآوری باهدف رفع نگرانی های مربوط به برنامه هسته ای ایران به ویژه هنگامی که با اجرای موقت پروتکل همراه شد، صورت گرفت. اتخاذ تصمیم داوطلبانه ایران مبنی بر تعلیق حقوق مصرح در ان.پی.تی مبنی بر استفاده صلح آمیز از فناوری هسته ای، کار آسانی نبود. اما ایران به منظور حفظ و تأمین اعتماد بین المللی و ارتقای شفافیت درمورد برنامه صلح آمیز هسته ای خود با بسیج اراده سیاسی، به اتخاذ داوطلبانه این تصمیم اقدام نمود. مدیرکل از تصمیم ایران استقبال نمود و در بند ۷۲ گزارش خود نوشت که این اقدام ایران نقش عمده ای در اعتمادسازی خواهد داشت. با وجود این، ظاهراً نویسنده پیش نویس قطعنامه بهتر این موضوع را می داند و به منظور امتناع از اذعان به این روند مثبت، به تحریف زبان انگلیسی در بند ۳ اجرایی متوسل شد و با اصلاحیه جنبش عدم تعهد مبنی بر نزدیک تر ساختن آن به لحنی شایسته و معقول و نیز گزارش مدیرکل مخالف نمود.

۳. برنامه تبدیل اورانیوم (UCF) در اصفهان: تنها سه ماه قبل به ما از سوی آژانس گفته می شد که ایران در ساخت تأسیسات پروژه UCF در اصفهان، جهش بزرگ و پیشرفت عظیمی داشته است. این موضوع به عنوان یک مسئله مهم و عمده که انتظار نمی رفت به آسانی حل و فصل شود، تلقی گردید. آژانس هم اکنون دارد به این نتیجه می رسد که اظهاریه ایران درمورد UCF ظاهراً معتبر و در خور اعتماد است. هنگامی که بازرسان دفعه بعد به اصفهان بیایند، کافی است تنها برخی اسناد را مقایسه کنند تا تأیید کنند که این موضوع باقی مانده حل شده است.

۴. برنامه غنی سازی با لیزر: برنامه غنی سازی با لیزر، دومین مسئله عمده باقی مانده تلقی شده است. گزارش بیان می کند که برنامه ما دو بخش داشته است؛ برنامه جداسازی لیزری مولکولی ایزوتوپ و برنامه جداسازی تبخیر اتمی ایزوتوپ. به گفته گزارش، اطلاعات ارائه شده از سوی ما درمورد جداسازی لیزری مولکولی ایزوتوپ ظاهراً روشن و منطقی است. در ارتباط با برنامه جداسازی تبخیر اتمی ایزوتوپ چیز دیگری وجود ندارد که انتظار انجام آن از ایران برود. تا آنجا که به ما مربوط می شود، این موضوع نیز حل شده است. به هر حال، آژانس

نیاز دارد تأیید کشورهای ثالث را پیرامون تحویل تجهیزات مربوط به برنامه جداسازی تبخیر اتمی ایزوتوپ ایران دریافت نماید.

۵. پلوتونیوم: مسئله پلوتونیوم نیز در مباحث و مذاکرات نوامبر به عنوان یک موضوع مهم مورد دغدغه و بحث انگیز که باقی مانده است، مورد تأکید قرار داشت. این موضوع اکنون تا حد بررسی صحت محاسبه دانشمندان ایرانی در توزین پلوتونیوم تولیدی واقعاً کاهش پیدا کرده است. این موضوع، از جمله موضوعات ۱۱ گانه ای است که آژانس در انتظار نتایج نمونه برداری های مربوطه است. به باور ما، این موضوع نیز در دفعه آینده که بازرسان به ایران بروند، حل و فصل خواهد شد. اکنون مسئله این است که با در نظر گرفتن کیفیت تجهیزات مورد استفاده و تخصص به کار گرفته شده، آیا محاسبه دانشمندان ایرانی که میزان پلوتونیوم تولیدی را ۲۰۰ میکروگرم تخمین زده اند درست است، یا محاسبه آژانس که آن را ۲۰۰ میلی گرم حدس زده است، یا چیزی بین این دو رقم.

۶. پلونیوم ۲۱۰: در ارتباط با موضوع مطرح شده پیرامون پلونیوم ۲۱۰، شورای حکام را به توضیحات و اطلاعات ارائه شده در سند موسوم به INFCIRC/۶۲۸ از سوی ایران ارجاع می دهیم. علاوه بر این، ما یک گزارش ۴۱ صفحه ای نیز در ارتباط با این تحقیق خالص ارائه دادیم که در انتظار تجزیه و تحلیل آژانس به سر می برد. ما اطمینان داریم که توضیحات ما با تجزیه و تحلیل آژانس انطباق و سازگاری خواهد داشت. کافی است اشاره کنیم که برلیوم، مقوله ای است که در یک تحقیق مرتبط با برنامه نظامی، جزئی اجتناب ناپذیر و حیاتی است و این ماده هرگز جزو فهرست اقلام خریداری شده از سوی ایران نبوده است. به علاوه، چنان چه ایران در حدود ۱۳ سال پیش برای تحقیق در مورد پلونیوم ۲۱۰ قصد کاربرد نظامی داشته است، پس چه عاملی این کشور را از تکرار مکرر این تحقیق ظرف این ۱۳ سال بازداشته است؟ چرا این پروژه به جای آن که با تخصیص بودجه به آن ادامه یابد، متوقف شده است؟ به هرتقدیر، تحقیق پیرامون پلونیوم به موجب پادمان و پروتکل الحاقی الزامی به ارائه گزارش ندارد. حتی به عنوان یک منبع نوترونی، این ماده کاربردهای غیرنظامی گسترده ای به ویژه در زمینه حفاری های نفت و گاز دارد.

۷. آلودگی: تنها مسئله باقی مانده که ممکن است حل و فصل آن تاحدی مشکل و زمان بر به نظر برسد، موضوع آلودگی فراتر از ۱/۲ درصد غنی سازی است که آن نیز به دلیل عامل مستقل منشأ خارجی است. به هر حال، با آشکارسازی های اخیر از سوی کشورهای ثالث حتی موضوع آلودگی نیز می تواند زودتر حل و فصل شود. ما قصد داریم بازسازی واردات و انتقال اقلام هسته ای وارداتی به ایران، آلودگی را تا حد ممکن که آژانس را قادر به حل و فصل موضوع با انجام تعداد بالاتری از نمونه برداری ها نماید، جدا کنیم. به نظر ما، با مشخص شدن نتایج نمونه برداری های جدید، قطعات بیشتری از این پازل در جای خود قرار می گیرد.

۸. طراحی سانتریفیوژ P۲: مسئله طراحی سانتریفیوژ P۲ به دلایلی که شرح آن در سند INFCIRC/۶۲۸ ما بیان گردید و همچنین به دلایل ذیل، به نحو نامتناسبی مورد مبالغه قرار گرفت. روز جمعه ۱۳ فوریه بود که تمام جهان با یک خبر مواجه شدند و در آن روز، روزنامه های اروپا و ایالات متحده نوشتند مقامات آژانس بین المللی انرژی اتمی کشف و اثبات کرده اند که ایران در حال تولید سلاح های هسته ای است. روزنامه تایمز لندن، واشنگتن پست، لوس آنجلس تایمز و فایننشال تایمز در این زمینه خلاق ترین روزنامه ها بودند و عناوین خبری خود را به مقامات آژانس نسبت دادند. روزنامه تایمز لندن در مقاله ای با عنوان "نقشه ها نشان می دهند ایران به دنبال سلاح های هسته ای است" و پس از تشریح گفته های منتسب به مقامات آژانس در مورد نقشه سانتریفیوژ P۲، چنین گفت: چندین مقام آژانس بین المللی انرژی اتمی گفتند به اعتقاد آن ها ایران همان طراحی های کلاهک های هسته ای که لیبی به آژانس تحویل داده است را خریداری نموده است. واشنگتن پست نیز با اشاره به همین کشف، چنین نوشت: قبل از افشاسازی های دیروز، دولت بوش علائم هشداردهنده علیه ایران را با ارائه نشانه هایی از یافته های جدید اطلاعاتی که قویاً مؤید این بودند که ایران اسرار هسته ای در سر دارد، آغاز کرده بود. یک مقام دولت آمریکا به شرط افشا نشدن نامش گفته است: برخی از این موارد را مقامات آژانس هم هنوز اطلاع ندارند. صرف نظر از اشکالات مرتبط با نقض اصل محرمانه بودن اطلاعات که در اساسنامه آژانس و پروتکل الحاقی مورد تصریح قرار گرفته، مایلم به اعضای شورای حکام یادآور شوم که موضوع سانتریفیوژهای P۲ بی جهت توسط رسانه ها و آژانس مورد بزرگ نمایی و مبالغه قرار گرفته است. متخصص

غنی سازی اورانیوم آژانس که نقشه های P2 و آزمایشات و فعالیت های آزمایشی مربوط را مورد بازرسی قرار داد و با پیمانکار سی و چند ساله مربوطه مصاحبه کرده است، بهتر از هر کسی اکنون می تواند تأیید یا رد کند که تلیقات ساخته شده درخصوص P2 موجه است یا این که در مورد آن بزرگ نمایی صورت گرفته است. جهت اطلاع اعضای شورا، نسخه هایی از ۵ تصویر امضاء شده توسط متخصص غنی سازی اورانیوم آژانس را با خود آورده ام. این ۵ عکس، حاوی تمام ماجرای مربوط به تحقیق و ساخت سانتریفیوژ P2 ایران است. تمام این تحقیق و ساختمان سانتریفیوژ در یک کارگاه خصوصی کوچک انجام گرفته و محدود به ساخت قطعات برای تنها یک دستگاه سانتریفیوژ با چند روتور می باشد. این چند قطعه انگشت شمار هم در حال حاضر در انباری ذخیره شده که توسط بازرسان بازدید شده است. این تصاویر برای مشاهده هرکسی که علاقمند است، موجود می باشد. با بیان این مطالب درخصوص گستره و ماهیت فعالیت های ایران در زمینه سانتریفیوژهای P2 به مسئله عدم اشاره به برخورداری ایران از نقشه های سانتریفیوژ P2 در نامه مورخ ۲۱ اکتبر ۲۰۰۳ بازمی گردم. استدلال ما در این ارتباط در گزارش INFCIRC/۶۲۸ به طور کامل انعکاس یافته و بیشتر آن ها در بند ۴۷ گزارش به طور خلاصه بیان شده است. به منظور یادآوری، عرض می شود که بند ۴۶ بیان گر مشکل ارتباطی بین ما و آژانس است و منظور و مقصود ما هیچ گاه این نبوده که ما از گنجانیدن اطلاعات مربوط به P2 در نامه مزبور، به دلیل ضیق وقت در تهیه محتویات نامه غفلت کرده ایم. تا آنجا که به زمان ارائه گزارش برمی گردد، به نظر می رسد که در اصل موضوع مورد نظر بین دیدگاه ما و آژانس اختلاف وجود داشته است. متخصصان فنی ما که محتویات نامه ۲۱ اکتبر ۲۰۰۳ را تهیه کردند، تصور می کردند که باید تصویر کاملی از فعالیت های هسته ای خود و نیز تصویر کاملی از برنامه تحقیق و توسعه سانتریفیوژها از جمله مواد هسته ای مربوطه را که گویای قصور در تعهدات ما به موجب موافقت نامه پادمان بود، ارائه کنند. از نظر ما، سانتریفیوژ P2 بایستی در قالب اظهار نامه های پروتکل الحاقی گزارش می شد. تلقی ما این بود که گزارش دهی سانتریفیوژهای P2 باید به موجب پروتکل الحاقی باشد، نه به بخشی از نامه ۲۱ اکتبر ۲۰۰۳ که این امر با این نیت صورت گرفت. آن چه برای آژانس و شورای حکام باید مهم باشد، این حقیقت است که ما

اطلاعات لازم پیرامون ماهیت و گستره فعالیت های مربوط به سانتریفیوژهای P۲ را ارائه کرده ایم و هرگونه شفاف سازی دیگری را که آژانس به منظور قادرشدن برای تأیید این که برنامه سانتریفیوژهای گازی ما کاملاً براساس سانتریفیوژ P۱ بوده است که به حالت تعلیق نیز درآمده است لازم بداند، انجام خواهیم داد.

آقای رئیس

موافقت ایران با سه کشور اروپایی، شالوده فصل جدیدی از همکاری بین ایران و آژانس را تشکیل می دهد. این موافقت نامه راه را برای تعهد بیشتر درقبال هدف باز کرد. ایران به تعهدات خود پایبند بوده و از هیچ تلاشی برای اطمینان دادن به این که این فرایند با حرکتی موثر، سریع و جامع به سمت جمع بندی قطعی موضوعات مورد بحث و روشن شدن آن ها به پیش می رود، فروگذار نکرده است. بررسی منصفانه و جامع پیشرفت های اساسی حاصله در زمینه حل و فصل موضوعات عمده درطول دوره کوتاه زمانی اکتبر تاکنون، به خوبی این واقعیت را گواهی می دهد. سؤالات مربوط به تبدیل، پلوتونیوم، غنی سازی با لیزر که از سوی برخی از طرف های بدبین در اجلاس نوامبر به عنوان منابع تردید و عدم اطمینان درمورد ماهیت صلح آمیز برنامه هسته ای ایران مطرح شده بود، اکنون یا حل و فصل شده یا در آستانه حل و فصل نهایی است.

اگر فرایند کنونی اجازه یابد که درچارچوب مثبت اعتماد و همکاری متقابل پیش برود، ما تردیدی نداریم که این سؤالات و سایر موارد مورد اشاره در گزارش مدیرکل تا اجلاس آتی شورا حل و فصل خواهد شد. در ارتباط با سایر اطلاعاتی که دبیرخانه آژانس اخیراً آن را درخواست نموده، ما نهایت تلاش و توان خود را برای ارائه این اطلاعات به منظور تبیین موضوع پیچیده آلودگی و حل و فصل آن تا اجلاس آتی شورا به کار خواهیم برد. بدین ترتیب، تعهدات و وظایف ما و همچنین اقدامات اصلاحی و ترمیمی ما به طور کامل جامه عمل خواهد پوشید.

خلاصه ارزیابی ارائه شده از سوی مدیرکل در افتتاحیه این اجلاس، صرف نظر از تفسیر او درمورد موضوع سانتریفیوژ P۲ که یک نقطه منفی است، مساعد و مفید بوده و با آن چه درمورد ایران اظهار نمودم، مطابقت دارد. به اعتقاد ما، اظهارات مدیرکل به طور روشن شناسایی تنها موضوع باقی مانده یعنی آلودگی به عنوان موضوعی که همکاری مستمر از سوی ایران و سایر طرف ها را می طلبد، آشکار

می سازد. در همین چارچوب بود که او اظهار امیدواری کرد در فقدان موارد اکتشافی جدید، این موضوع و سایر موضوعات باقی مانده حل و فصل شده و اعتماد احیاء خواهد شد.

در عین حال، جمع بندی اساسی شامل ضرورت اجرای نظام پادمان مبنی بر عدم انحراف مواد و فعالیت های هسته ای به سمت مقاصد نظامی، همچنان ادامه دارد. از ماه نوامبر که مدیرکل هیچ موردی را دال بر انحراف گزارش نکرد، یک نظام گسترده راستی آزمایشی به طور مؤثر و فراگیر حاکم بوده است. جمع بندی و نتیجه گیری مربوطه نیز همین وضعیت را دارد. امروز، هیچ سند و گواهی دال بر انحراف وجود ندارد، فردا نیز چنین گواهی وجود نخواهد داشت و در آینده نیز چنین مدرکی که حاکی از انحراف باشد، وجود نخواهد داشت.

البته برای برخی کشورها پذیرش این واقعیت که برنامه هسته ای ما کاملاً صلح آمیز است، آسان نیست. کسانی که از مدت ها قبل، سیاست و رویکرد خود را بر پایه این تلقی غلط که ایران به دنبال سلاح های کشتار جمعی است استوار ساخته اند، به راحتی نمی توانند این رویکرد را در خود تغییر دهند. انکار آنان، به طور طبیعی نخستین واکنش روانی قبل از پذیرش واقعیت است، اما حقیقت همچنان باقی است.

برنامه هسته ای ایران کاملاً صلح آمیز است. بازرسی های آژانس به تدریج این ادعا را تأیید و اثبات خواهد کرد. به رغم این پیشینه، تلاش برای تخریب این فرایند سالم که در حال حاضر موجب اطلاع رسانی عمومی است، مشخصاً محلی از اعراب ندارد. تمایل شدید و ناروایی برای اعمال فشار به ایران از طریق تحریف واقعیت ها، مبالغه و بزرگ نمایی تردیدهای کوچک و پش دآوری های افراطی مشاهده می شود. تلاش و تحرک برای تصویب یک قطعنامه سرسختانه و انعطاف ناپذیر در اینجا اساساً مبتنی بر احساسات مغرضانه ایدئولوژیک صورت می گیرد. اگر این وضعیت غالب و حاکم شود که ظاهراً از طریق منطق زور و اعمال سخت گیری های هدفمند و طراحی شده چنین چیزی اتفاق خواهد افتاد، تدریجاً مجال آسایش پیدا خواهند کرد.

افراد خیرخواه و خوش نیت در اینجا به ما می گویند که در برخی محافل ایدئولوژیک، حرف های ظاهر فریب و پر از لاف و گزاف به وفور یافت می شود. آن ها می گویند بهتر است اجازه دهیم حباب داغ این حرف ها بترکد. صراحتاً می گوئیم که نمی دانیم این فضا به بهبود کارها کمک می کند یا نه. به هر حال، آن چه ما می بینیم این است که خسارت قبلاً وارد شده است و این فرایند همکاری است

که این خسارت را تحمل می کند. احیای این فرایند، تلاش های فوق العاده ای لازم دارد. با تغییر ذهنیت های لجوج و قلب های سرد، شاید در ماه ژوئن شاهد روحیه تغییر یافته ای باشیم. در مقام بازنگری، می توان اجلاس مارس را به عنوان یک رویداد بد به ذهن سپرد.